سیر تاریخ بحث رؤیت هلال در فقه

آقا فرمودند در کتاب «تکمیل مشارق الشموس» هم فرمودند: این روایت در نقطه مقابل مختار صاحب ذخیره هست. اگر یادتان باشد وقتی این مباحثه را شروع کردیم، عرض کردم در طول تاریخ رؤیت هلال، چهار مسأله به ترتیب داغ شده است. در یک بره ای بحث اخبار عدد داغ شد. به فرمایش سید بن طاووس ابتدا شیخ مفید یک رساله نوشتند و بعد خودشان از آن جواب دادند.[بحث دیگر رؤیت هلال قبل و بعد از زوال بود که موافقین و مخالفینی داشت]. دو بحث دیگر هم با یک فاصله‌ای در زمان ما داغ شد؛ یکی بحث اشتراک و اتحاد افق مطرح شده است؛ حدود شصت سال پیش مطرح شده است. حدود بیست سالی هم مسأله تلسکوپ مطرح شده است. این دو بحث متأخر است و آن هم بحث قدمائی است. اما بحثی که سید فرمودند، در قرن یازدهم توسط صاحب ذخیره داغ شد. هم در ذخیره و هم در کفایه ایشان آن چه که به سید مرتضی رضوان الله علیه نسبت داده‌اند در این‌که رؤیت قبل از زوال مجزی است. صاحب ذخیره آن را تقویت کرده‌اند. ایشان برای مختار خودشان به این روایت استشهاد کرده‌اند. پسر حاج آقا حسین[خوانساری]؛ مشارق الشموس برای حاج آقا حسین است، آقا زاده ایشان آقا جمال و آقا رضی هستند؛ تکمیل المشارق الشموس را نوشتند. عبارت ایشان را آورده‌اند؛ ایشان فرموده‌اند تعجب است که «خالنا المعظم»...؛ یعنی صاحب ذخیره که اخ الزوجه حاج آقا حسین حساب می‌شدند، ایشان فرموده‌اند روایت عمر بن یزید دال بر مختار من است. درحالی‌که برعکس است. اتفاقا دال بر خلاف مختار ایشان است. دال بر مختار ما و مشهور است که رؤیت قبل از زوال مجزی نیست. لذا فرموده اند ممکن است این‌که سید فرموده‌اند «و استدل بعض فضلاء المتاخرین»، منظورشان ایشان باشد. ممکن است، ولی عبارتی که سید در مصباح دارند، «قال» دارد. در تکمیل مشارق الشموس که تکمیل کتاب والد معظمشان است، ایشان «قال» ندارند. فقط می‌گویند این روایت تأیید مختار ما است، نه مختار ادی ایشان. ولی اینجا می‌گویند «قال»، یعنی آن چه که سید می‌گویند عبارت است. تفاوتی هم که با وسائل چاپ آل البیت دارد، این است که سید فرموده‌اند «وجه الدلاله»، ولی در تعلیقه وسائل «وجه دلالته» است. اما بقیه کلمات عین هم است. تا آخر عبارت عین همان عبارت وسائل است.

بازبینی #3
ایجاد شده 30 دسامبر 2025 13:53:12 توسط ... .
به روزرسانی شده 28 فوریه 2026 08:23:19 توسط ... .